

Sygn. akt I ACa 275/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer
Sędziowie:	SSA Anna Kowacz-Braun (spr.) SSA Robert Jurga
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **J. P.**

przeciwko (...) **Fundacji (...) w K.**

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 3 grudnia 2015 r. sygn. akt I C 2291/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Anna Kowacz-Braun SSA Jan Kremer SSA Robert Jurga

I ACa 275/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 10 czerwca 2016 r.

W pozwie z dnia 10 grudnia 2014 r. powódka J. P. domagała się od strony pozwanej (...) Fundacji (...) 1) zapłaty kwoty 9.000 zł tytułem naruszenia autorskich praw osobistych, wraz z odsetkami liczonymi od dnia 24 lipca 2014 r. do dnia zapłaty, 2) zapłaty kwoty 6.600 zł tytułem naruszenia autorskich praw majątkowych, wraz z odsetkami

liczonymi od dnia 24 lipca 2014 r. do dnia zapłaty, 3) zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Na uzasadnienie żądania powódka wskazała, że jest autorką fotografii przedstawiającej postać A. W., fotografia ta została bezprawnie użyta przez pozwaną na stronie internetowej: (...), której właścicielem (wydawcą) jest strona pozwana. Nastąpiło to bez wiedzy oraz zgody powódki, ponadto autorstwo dzieła - fotografii nie zostało w publikacji oznaczone. Powódka uzasadniając swe żądanie wskazała na treść art. 38 ust. 1; art. 7 ust. 2 pkt 7; art. 16 i 17 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. prawo prasowe (Dz. U. z 1984 r., Nr 5, poz. 24 ze zm.). Powódka podkreśliła, że nie wyraziła zgody na korzystanie z wykonanego przez nią zdjęcia obrazującego postać A. W. przez osobę trzecią, a więc jej autorskie prawa majątkowe zostały naruszone.

Na żądane pozwem kwoty składają się; 1) kwota pieniężna w wysokości odpowiadającej trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu (art. 79 ust. 1 pkt 3) lit b) ustawy) tj. kwota 2.200 zł pomnożona przez trzy, co daje 6.600 zł, 2) odszkodowanie należne na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy w związku z art. 16 pkt 1) i 2) ustawy, za naruszenie osobistych praw autorskich poprzez nieoznaczenie autorstwa dzieła w wysokości 4.000 zł, 3) kwota przysługująca na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy w związku z art. 16 pkt 3) ustawy, za naruszenie osobistych praw autorskich poprzez ingerencję w dzieło polegającą na jego graficznej obróbce tj. kadrowaniu w wysokości 5.000 zł.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) Fundacja (...) wniosła o oddalenie powództwa oraz zwrot kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Strona pozwana nie kwestionowała faktu, że autorstwo zdjęcia przedstawiającego A. W. przysługuje powódce, wskazała że pracownik pozwanej - K. G. otrzymał od powódki w prezencie oprawioną odbitkę portretu A. W. będącego przedmiotem sporu wraz z osobistą dedykacją powódki celem wykorzystania jej w prowadzonej przez K. G. działalności kulturalnej. O fakcie przekazania fotografii oraz celu przekazania wiedzieli pracownicy i współpracownicy (...) Fundacji (...). Przedmiotowa fotografia została umieszczona na podstronie www.polishdocs.pl. bez wiedzy pozwanej przez osobę odbywającą praktyki w pozwanej Fundacji. Strona www.polishdocs.pl jest jednakże niekomercyjną, informacyjną stroną dotyczącą polskich filmów dokumentalnych i zawierającą podstawowe informacje o filmach. Zwykle obok informacji o konkretnym filmie dokumentalnym znajduje się plakat lub kadr z filmu, w celu zobrazowania informacji dotyczącej danego filmu. Także w tym przypadku przy informacjach o filmie dokumentalnym „(...)” w reżyserii A. W. powinien znaleźć się kadr z tego filmu, jednak osoba odbywająca praktyki z nieznanymi powodów dla zobrazowania informacji o filmie wybrała portret jego reżysera. Możliwe, że wybór tej konkretnej fotografii wynikał z powszechnej wśród personelu strony pozwanej wiedzy o przekazaniu odbitki przedmiotowej fotografii przez powódkę prezesowi zarządu strony pozwanej.

W wyniku wezwania wystosowanego przez powódkę strona pozwana usunęła niezwłocznie sporną fotografię z przedmiotowej strony. Mimo skierowania wezwania do osoby niewłaściwej tj. K. W., pozwana pośrednio powzięła wiedzę, że powódka cofa zgodę na korzystanie ze spornej fotografii, czego konsekwencją było niezwłoczne usunięcie fotografii. Strona pozwana podniosła nadto, że powódka nie posiada zgody A. W. na korzystanie z jego wizerunku w zakresie spornej fotografii, w szczególności do pobierania wynagrodzenia za korzystanie z fotografii. Strona pozwana podniosła również, iż sposób skorzystania przez nią ze zdjęcia mieści się w prawie cytatu o którym mowa w art. 29 ust. 1 pr.aut., a nadto zakwestionowała wysokość dochodzonego i przez powódkę zadośćuczynienia oraz wynagrodzenia o którym mowa w art. 79 ust. 1 pr.aut.

Odnośnie zarzutu naruszenia praw osobistych twórcy strona pozwana podniosła, że powódka nie wykazała, aby brak oznaczenia autorstwa lub kadrowanie naruszało faktyczną więź, która miałaby łączyć ją z utworem. Charakter podnoszonych roszczeń wskazuje, że brak jest jakiegokolwiek więzi osobistej powódki z utworem, a jedynym elementem łączącym powódkę z Powódka bowiem nigdy nie podnosiła roszczeń w tym zakresie w stosunku do strony pozwanej, co wskazuje na fakt, że powódce nie przeszkadzał fakt pominięcia jej imienia i nazwiska oraz rzekomego kadrowania fotografii. Jedynym polem zainteresowania powódki był fakt niezyskania wynagrodzenia, które jej zdaniem było jej

należne w związku z wykorzystaniem portretu A. W.. Odnośnie braku oznaczenia autorstwa zdjęcia strona pozwana wskazała, że w praktyce powódki zwykle nie oznacza ona autorstwa poszczególnych fotografii. W szczególności przekazana K. G. odbitka spornej fotografii nie była oznaczona imieniem i nazwiskiem powódki.

Niezależnie od powyższego pozwana podniosła zarzut nadużycia prawa podmiotowego przez powódkę. Wskazała, że dotychczas strony pozostawały w dobrych kontaktach, a powódka przekazała K. G. odbitkę spornej fotografii zezwalając mu na jej wykorzystanie w prowadzonej działalności kulturalnej (filmowej). Nadto powódka domaga się zapłaty za korzystanie z fotografii, której główną wartością jest wizerunek A. W., co do którego nie pozyskała zgody na jego wykorzystywanie, a co nie przeszkadzało powódce czerpać znacznych korzyści z dzieła posiadającego tak istotne wady prawne.

Strona pozwana wskazała nadto, iż użycie przez nią spornej fotografii mieściło się w ramach instytucji dozwolonego użytku regulowanej w art. 27 pr.aut. Nadto wskazała, że wręczenie egzemplarza fotografii przez powódkę przedstawicielowi pozwanej – świadczące o wyrażonej przez powódkę zgody na wykorzystywanie fotografii, oraz brak osiągania przez pozwaną korzyści majątkowych z tytułu wykorzystania spornej fotografii, przemawiają za tym, iż wykorzystanie fotografii nie naruszyło słuszych interesów powódki. Zamieszczenie fotografii w bazie danych zawierającej informacje o filmach dokumentalnych stanowiło normalne wykorzystanie fotografii, na co ponownie wskazuje chociażby fakt udzielenia przez powódkę zezwolenia na wykorzystanie fotografii w szeroko pojmowanej działalności filmowej prowadzonej przez stronę pozwaną, obejmującą również edukację filmową. Co istotne, powódka doskonale znała profil działalności strony pozwanej, obejmujący m.in. edukację filmową, w ramach której stworzona została baza danych zamieszczona na stronie internetowej (...).

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Krakowie umorzył postępowanie co do kwoty 2.200 zł; oddalił powództwo w pozostałej części i zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie to Sąd Okręgowy poprzedził następującymi ustaleniami:

Na stronie internetowej: (...), której właścicielem (wydawcą) jest pozwana, ukazała się informacja o filmie dokumentalnym zatytułowanym: „(...)” w reżyserii A. W.. Informacja o filmie została opatrzona fotografią reżysera.

Autorką zdjęcia zamieszczonego w informacji o filmie opublikowanej przez stronę pozwaną była powódka. Sporna fotografia została podarowana przez powódkę w prezencie (jako podarunek) prezesowi strony pozwanej – K. G.. Darując przedmiotowe zdjęcie powódka nie oznaczyła jego autorstwa. Powódka zna profil działalności K. G. oraz instytucji której jest on prezesem tj. (...) Fundacji (...), zajmującej się działalnością i tematyką filmową, popularyzatorską i edukacyjną, o niezarobkowym charakterze.

Powódka nie uczyniła żadnych zastrzeżeń dotyczących możliwego sposobu korzystania z podarowanego zdjęcia, a zdjęcie podarowała K. G. w celu wykorzystania w ramach prowadzonej przez niego i związane z nim instytucje, w tym stronę pozwaną, działalności popularyzatorskiej. Niezwłocznie nadto po wezwaniu przez powódkę strona pozwana usunęła sporną fotografię z prowadzonej strony internetowej.

Uwidoczniony na zdjęciu reżyser - A. W., w złożonym oświadczeniu (k.148) sprzeciwił się pobieraniu przez powódkę wygórowanych odpłatności za udostępnianie jego wizerunku takim instytucjom jak szkoły, uczelnie oraz fundacje czy stowarzyszenia filmowe. Reżyser wskazał, że takie korzystanie służy dobru wspólnemu i nikt nie powinien ani go zabraniać, ani czynić sobie z niego źródła dochodu. Nadto reżyser wskazał, że jest zaskoczony roszczeniami powódki względem strony pozwanej, bowiem nigdy nie sprzeciwił się i nadal nie sprzeciwia korzystaniu z jego wizerunku przez K. G. i (...) Fundację (...), która ma znaczny wkład w edukację filmową w Polsce.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powódka swoje roszczenia wobec strony pozwanej z tytułu naruszenia swoich autorskich praw osobistych i majątkowych oparła na treści art. 79 ust. 1 i art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych - dalej: ustawa o pr. autorskim (t.jedn. Dz.U. z 2006, nr 90, poz. 631 z późn. zm.).

Odwołując się do treści tych przepisów Sąd Okręgowy wskazał, że z ustaleń faktycznych sprawy wynika, iż strona pozwana publikując na stronie internetowej której jest wydawcą tj. (...) informację o filmie w reżyserii A. W. zatytułowanym „(...)” opatrzyła go zdjęciem autorstwa pozwanej. Zdjęcie to zostało podarowane przez powódkę prezesowi zarządu strony pozwanej jako prezent w celu wykorzystania w ramach prowadzonej działalności popularyzatorskiej w dziedzinie sztuki filmowej, a następnie zamieszczone przez stronę pozwaną na przedmiotowej stronie internetowej celem zobrazowania odbiorcy postaci reżysera filmu.

Stosownie do art. 29 ust. 1 ustawy o pr. aut. w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 listopada 2015 r., a zatem w czasie, gdy doszło do opublikowania spornej fotografii przez stronę pozwaną, wolno było przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym wyjaśnianiem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości (tzw. prawo cytatu). Biorąc pod uwagę popularyzatorską i niewątpliwie edukacyjną funkcję jaką spełnia strona internetowa, której wydawcą jest strona pozwana, jak i sposób zamieszczenia na niej spornej fotografii - w celu zobrazowania osoby autora filmu dokumentalnego, uznać należy, że sposób wykorzystania zdjęcia mieścił się w ramach powołanego prawa cytatu, co uchyla bezprawność działania strony pozwanej w tym zakresie.

Jakkolwiek istotnie autorstwo zdjęcia nie zostało w publikacji oznaczone (autorstwa tego nie oznaczyła bezpośrednio także powódka darując je w formie prezentu K. G.) uznać należy, że okoliczności, w jakich doszło do posłużenia się przez stronę pozwaną spornym zdjęciem oraz cel, któremu miało ono służyć nie uzasadniają w żaden sposób przyznania powódce z tego tytułu zadośćuczynienia stosownie do art. 78 ust. 1 ustawy pr. aut. mimo niewątpliwie zawinionego w tym zakresie działania strony pozwanej; to samo dotyczy ewentualnego kadrowania zdjęcia.

W ocenie Sądu nadto działanie powódki stanowi nadużycie jej prawa podmiotowego (art. 5 k.c.).

Powódka podarowała fotografię obrazującą postać A. W. prezesowi zarządu strony pozwanej w formie prezentu. Powszechnie przyjętą w społeczeństwie regułą jest, iż z rzeczą otrzymaną w prezencie obdarowany może zrobić co zechce, z punktu widzenia zasad współżycia społecznego prezent w momencie podarowania staje się własnością obdarowanego którą ten może całkowicie swobodnie rozporządzać. W stosunku do podarunku nie istnieją jakieś powszechnie przyjęte zakazy w dysponowaniu nimi. Powódka darując zdjęcie przedstawiające A. W. przedstawicielowi strony pozwanej nie wprowadziła żadnych ograniczeń w korzystaniu z niego – być może gdyby je wprowadziła, obdarowany nie przyjąłby takiego podarunku. Nadto sporne zdjęcie nie było oznaczone autorstwem pozwanej, co wskazuje na to, że powódce nie zależało na podkreśleniu autorstwa, bowiem w przeciwnym wypadku podpisałaby zdjęcie. Powódka znała profil działalności K. G. – szeroko rozumiana działalność w zakresie sztuki filmowej i darując zdjęcie obecnemu prezesowi zarządu strony pozwanej musiała zdawać sobie sprawę z tego, że może ono zostać w tego rodzaju działalności wykorzystane. Nadto sam sportretowany (sfotografowany) reżyser wyraził zgodę na korzystanie z jego wizerunku (nieodpłatnie) przez stronę pozwaną w jej działalności, nie wyraził także zgody na czerpanie zysków z rozpowszechnia przez powódkę jego wizerunku.

Ponieważ powództwo podlegało oddaleniu już tylko z powołanych przyczyn, zbędne było odnoszenie się do pozostałych podnoszonych przez strony twierdzeń i zarzutów i przeprowadzanie postępowania dowodowego w pozostałym wnioskowanym przez strony zakresie. Z tych też przyczyn Sąd pominął pozostałe wnioski dowodowe stron (art. 217 §3 k.p.c.).

Wobec cofnięcia przez powódkę pozwu ze skutkiem prawnym na rozprawie w dniu 22 września 2015 r. co do kwoty 2.200,00 zł Sąd w tej części postępowanie w sprawie, na zasadzie art. 355 §1 k.p.c., umorzył.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie art. 98 §1 i 3 i art. 99 k.p.c. oraz §2 ust. 1-2 i §6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. jednol. Dz. U z 2013 r. poz.490).

Apelację od tego wyroku, zaskarżając go w części oddalającej powództwo wniosła powódka J. P., która zarzuciła:

1.naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i zastosowanie oceny dowolnej, która doprowadziła do wadliwych ustaleń faktycznych oraz poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego, co doprowadziło do uznania, że powódka nie oznaczyła autorstwa darowanego prezesowi strony pozwanej egzemplarza fotografii oraz, że zdjęcie zostało podarowane celem wykorzystania w ramach prowadzonej przez pozwaną działalności podczas gdy prawidłowym było uznanie, że autorstwo aostało oznaczone, a zdjęcie w formie odbitki fotograficznej zostało podarowane prezesowi pozwanej jedynie do jego prywatnego, osobistego użytku. Podarowanie wydruku nigdy nie uprawnia do rozpowszechniania, bo jak wiadomo każde pole eksploatacyjne, szczególnie ogólnie dostępna sieć Internet, wymaga licencji uprawniającej do konkretnego wykorzystania utworu;

2.naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c. poprzez pominięcie wniosków dowodowych powódki zawartych w pozwie oraz opinii z dnia 30 czerwca 2015 r. biegłego Sądu Okręgowego w O. (sygn. akt I C 708/14/W.);

3. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 29 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez błędne zastosowanie i uznanie, że pozwana publikując zdjęcie powódki działała w ramach tzw. prawa cytatu, podczas gdy prawidłowym było uznanie, że nie zachodzą przesłanki do zastosowania formy dozwolonego użytku określonego w w.w. przepisie;

4. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 78 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych przez jego niezastosowanie, a co za tym idzie przyjęcie, że powódce nie przysługuje zadośćuczynienie z tytułu naruszenia jej osobistych praw autorskich;

5. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 78 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych przez jego niezastosowanie, a co za tym idzie przyjęcie, że powódce nie przysługuje prawo żądania zapłaty sumy pieniężnej w wysokości dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez powódkę zgody na korzystanie z utworu.

Wskazując na powyższe powódka wniosła o dopuszczenie dowodów wskazanych w punkcie 2 (art. 380 k.p.c.) oraz o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie na jej rzecz od strony pozwanej kwoty 13 400 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 lipca 2014 r.. Powódka wniosła także o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powódki J. P. jest nieuzasadniona.

Na wstępie, z uwagi na potrzebę wskazania podstawy rozstrzygnięcia (art. 382 k.p.c.), stwierdzić należy, że ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny Sąd Apelacyjny przyjął za własny bowiem wyprowadzony on został z dowodów, których ocena odpowiada wszelkim wskazaniom z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy uwzględnił wszystkie przeprowadzone w toku postępowania dowody, wyciągnął z nich wnioski logicznie poprawne i odpowiadające aktualnym poglądom na sądowe stosowanie prawa. O wnikliwości i poprawności tych wniosków świadczą pisemne motywy zaskarżonego wyroku, w których przedstawione zostały wszystkie fakty stanowiące podstawę wydanego wyroku, a także podane zostały dowody stanowiące podstawę ustaleń.

Ponieważ w apelacji podniesiono zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego to w pierwszej kolejności należy się do nich odnieść bowiem tylko prawidłowo ustalony stan faktyczny daje możliwość zbadania poprawności zastosowania prawa materialnego.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 233 § 2 k.p.c. wyraźnie podkreślić należy, że ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwstawnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia się ze świadkami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań pomiędzy podstawami wnioskania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo – skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002r., II CKN 817/00, Lex nr 56906; z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925).

W rozpoznawanej sprawie apelująca zarzutów o takim charakterze nie podniosła ograniczając się do zakwestionowania ustaleń Sądu Okręgowego co do całości okoliczności związanych z przekazaniem zdjęcia A. W. prezesowi strony pozwanej K. G.. Okoliczności z tym związane ustalone zostały w oparciu o dowód z zeznań świadka K. W., zeznań przesłuchanego w charakterze strony K. G. oraz korespondencji wymienionej przez strony przed wszczęciem postępowania (wskazanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku). Nie ma żadnych powodów by odmówić wiary przeprowadzonym dowodom osobowym, a dowody z korespondencji stron nie były przez strony kwestionowane. W szczególności zeznań świadka oraz prezesa strony pozwanej nie podważają żadne dowody przedstawione przez powódkę. Co znamienne powódka oraz K. G. zarządzeniem z dnia 22 września 2015 r. (k.235) wezwani zostali do osobistego stawiennictwa na rozprawę w dniu 3 grudnia 2015 r. celem przesłuchania w charakterze strony, pod rygorem pominięcia dowodu. Na rozprawie tej pełnomocnik powódki oświadczył, że J. P. nie stawia się albowiem nie chce zeznawać w niniejszej sprawie.

W ten sposób to powódka pozbawiła się możliwości przedstawienia okoliczności towarzyszących podarowaniu K. G. zdjęcia A. W. i ewentualnych jej zastrzeżeń co do sposobu jego wykorzystania w sytuacji gdy niewątpliwie znana jej była działalność prezesa strony pozwanej. Nie ma więc w chwili obecnej najmniejszych podstaw by kwestionować ustalenia Sądu Okręgowego wyprowadzone z dowodów zaoferowanych przez stronę pozwaną. Tu wypada zauważyć, że darowane zdjęcie zostało okazane na rozprawie w dniu 12 marca 2015 r. Z opisu dedykacji podanej przez stronę pozwaną, a niezaprzeczonej przez powódkę wynika, że dedykacja była na kartce pod zdjęciem z nieczytelnym podpisem (odpowiedź na apelację), sama zaś powódka na pytanie Sądu na rozprawie apelacyjnej w dniu 10 czerwca 2016 r. podała, że nie pamięta kiedy dała zdjęcie, ani też treści ewentualnej dedykacji zaś samo zdjęcie wykonane zostało po 2002 r. (k. 282).

Także kolejny zarzut dotyczący naruszenia art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 3 k.p.c. jest chybiony.

Artykuł 227 k.p.c. określa jedynie co może być przedmiotem dowodu i praktycznie trudno jest zarzucić Sądowi naruszenie tego przepisu. Niewątpliwie w niniejszej sprawie do takiego naruszenia nie doszło. Do tego Sąd nie jest związany wszystkimi wnioskami dowodowymi i ma powinność badania celowości ich dopuszczenia i przeprowadzenia. Wnioski dowodowe ze względu na powołaną tezę, jak w niniejszej sprawie powinny ulegać oddaleniu ponieważ są nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2007 r., IV CSK 41/07, Lex nr 346211).

Sąd pominię środki dowodowe, jeżeli okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione lub jeżeli strona powołuje dowody jedynie dla zwłoki (art. 217 § 3 k.p.c.).

Przez wyjaśnienie spornych okoliczności rozumieć należy taki stan rzeczy, w którym albo nastąpiło uzgodnienie między stronami spornych dotychczas okoliczności, albo też zostały one wyjaśnione na korzyść strony powołującej dowody. Niedopuszczalne jest pominięcie zaoferowanych środków dowodowych z powołaniem się na wyjaśnienie sprawy, jeżeli ocena dotychczasowych dowodów prowadzi, w przekonaniu sądu, do wniosków niekorzystnych dla strony powołującej dalsze dowody. Oznaczałoby to bowiem pozbawienie jednej ze stron możliwości udowodnienia jej twierdzeń. Sytuacja taka jednak nie zachodzi, gdy teza dowodowa jest nieistotna dla rozstrzygnięcia lub proponowany środek jest nieprzydatny dla jej udowodnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2007 r., IV CSK 41/07, Lex nr 346211).

Z sytuacją taką jak w ostatnim zdaniu powołanego orzeczenia Sądu Najwyższego mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Przy przyjętej podstawie materialno prawnej orzeczenia wnioski dowodowe zgłoszone w pozwie oraz dowód z opinii z dnia 30 czerwca 2015 r. biegłego Sądu Okręgowego w O. (sygn. akt I C 708/14/W.) zgłoszony na rozprawie w dniu 3 grudnia 2015 r. nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Sąd Okręgowy przyjął bowiem brak podstaw do uznania roszczenia powódki za zasadne zaś wnioski tu omawiane zgłaszane były na okoliczności wysokości dochodzonych żądań. Do tego wyraźnie podkreślić należy, że umowy licencyjne zawarte z różnymi podmiotami w nieznanymi warunkach negocjacji stawek nie są miarodajne dla określenia realnego wynagrodzenia za wykorzystanie przedmiotowego zdjęcia. Podobnie opinia wydana w innej sprawie dla celów tego postępowania nie może stanowić dowodu w innym postępowaniu choćby z uwagi na zasadę bezpośredniości i nieporównywalność tematyki opinii.

Powódka na żadnym etapie postępowania mimo wyraźnego kwestionowania przez stronę pozwaną tak zasadności dochodzonego żądania jak i jego wysokości nie zgłosiła dowodu z opinii biegłego lub instytutu na okoliczność ustalenia wysokości stosownego wynagrodzenia. Niewątpliwie okoliczność ta dla jej ustalenia wymagała wiadomości specjalnych i nie mogły jej zastąpić przedstawione umowy licencyjne dotyczące innych prac fotograficznych powódki, zwłaszcza że w sposób drastyczny odbiegają one od tabel wynagrodzeń za wykorzystanie utworów fotograficznych opublikowanych przez Związek (...), przedłożonych przez stronę pozwaną przy załączniku do rozprawy z dnia 22 września 2015 r. (k. 229).

W sprawie nie doszło też do naruszenia prawa materialnego bowiem zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Postać dozwolonego użytku z art. 29 ustawy prawo autorskie i prawa pokrewne zarówno obecnie jak i do dnia 19 listopada 2015 r. pozwala i pozwala realizować ideę swobody wypowiedzi i jest chyba jedną z „najmocniejszych”, najbardziej usprawiedliwionych. Jak wskazuje się w literaturze, żadna działalność twórcza nie odbywa się „w próżni”, ale wymaga korzystania, odniesienia się do osiągnięć twórczych innych (por. J. Preussner – Zamorska, J. Marcinkowski (w:) System prawa prywatnego, t. 13, prawo autorskie, red. J. Barta, Warszawa 2013, s. 564).

Dozwolony użytek przewidziany w art. 29 cyt. ustawy nie został ograniczony do wskazanego kręgu uprawnionych, a więc zasadniczo uprawnionym jest każdy, kto realizuje przesłanki z tego przepisu. Co więcej przepis ten z zastrzeżeniem określenia wielkości utworu ma zastosowanie do wszystkich kategorii utworów w tym fotograficznych.

Warunkiem legalności cytatu jest korzystanie z utworu, który został rozpowszechniony tj. udostępniony w warunkach określonych w art. 6 ust. 1 pkt 3 prawa autorskiego W niniejszej sprawie powódka niewątpliwie upowszechniła przedmiotowe zdjęcie choćby poprzez umieszczenie je na własnej stronie internetowej czego dowodzi wydruk załączony do pozwu (k. 16). Do tego darowała zdjęcie prezesowi strony pozwanej wiedząc o profilu działalności Fundacji bez jakichkolwiek zastrzeżeń co do jego wykorzystania.

Przepis art. 29 prawa autorskiego przewiduje, że wykorzystany może być drobny utwór w całości, inne utwory mogą być wykorzystane w urywkach lub fragmentach. Ustawa nie definiuje pojęcia drobnego utworu jednak wydaje się, że

czynnikiem decydującym o uznaniu danego utworu za należący do tej kategorii będzie głównie „rozmiar” rozumiany jako objętość, wielkość, czas trwania, podlegający relatywizacji w odniesieniu do konkretnej kategorii utworów.

Kierując się tym kryterium właściwym będzie ocenienie przedmiotowego zdjęcia jako drobnego z uwagi na jego rozmiar, ten darowany, wykorzystany i umieszczony na stronie powódki, a nie założenie że zdjęcie może być powiększone do niemal każdego rozmiaru.

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych w art. 29 stanowi, że utwory można „przytaczać” lub „zamieszczać”. Sformułowanie to nie nawiązuje wprost do żadnej z form eksploatacji z art. 50 tej ustawy. Niemniej jednak należy przyjąć, że „przytoczenie” (zamieszczenie) może odbywać się w każdy sposób tj. na każdym polu eksploatacji. W niniejszej sprawie mamy doczynienia z zamieszczeniem przedmiotowego zdjęcia na stronie internetowej co także jest polem eksploatacji.

Dalej wykorzystanie utworu w ramach cytatu powinno się mieścić w utworze stanowiącym samoistną całość, przy czym stosowanie tzw. prawa cytatu nie dotyczy tylko działalności literackiej. Tą samoistną całością jest prowadzona przez stronę pozwaną strona internetowa www.polishdocs.pl, której treść, dobór informacji o filmach i ich prezentowanie stanowi przejaw jej twórczej działalności indywidualnej.

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych określa cele, jakim może służyć cytat. Cel jakim jest wyjaśnienie, analiza krytyczna czy nauczanie, może być osiągnięty zarówno przez wykorzystanie utworów o charakterze naukowym jak i artystycznym. Cytat jest uzasadniony, gdy stanowi niemal warunek sine qua non zrealizowania celu, jakim jest wyjaśnienie, analiza krytyczna lub nauczanie, przy czym ocena jego spełnienia powinna być dokonana obiektywnie. Wyjaśnienie jest najszerszym celem, do którego realizacji mogą być wykorzystane utwory. Wyjaśnienie może być interpretowane w zestawieniu z jego synonimami, takimi jak: „wyjaśnić sytuację; tłumaczyć; wyklądać; komentować; interpretować; wykazywać; uwidaczniać; wyłuszczać” (tak hasło „wyjaśniać” tłumaczy Słownik wyrazów bliskoznacznych, red. S. Skorupka, Warszawa 1987, s. 255). Wyjaśnienie musi pozostawać w związku funkcyjno – treściowym z utworem (jego częścią), w którym jest wykorzystywane. Z kolei cel nauczania realizowany jest głównie w opracowaniach o charakterze edukacyjnym, nie tylko wykorzystywanych w ramach nauczania w szkołach, uczelniach ale i innych forach edukacyjnych.

Biorąc pod uwagę cele (...) Fundacji (...) w postaci krzewienia edukacji i kultury filmowej oraz promocji polskich filmów w kraju i zagranicą (k.149 i nst. Statut Fundacji) przyjąć należy, że umieszczenie przedmiotowego zdjęcia na stronie internetowej: _ (...) przy informacji o filmie dokumentalnym zatytułowanym: „(...)” w reżyserii A. W. miało zarówno cel wyjaśnienia przez uwidocznienie wizerunku reżysera jak i nauczanie poprzez rozpowszechnianie tego wizerunku w kraju i za granicą. O tym, że A. W. wyraża zgodę na korzystanie z jego wizerunku przez stronę pozwaną świadczy jego oświadczenie z dnia 2 marca 2015 r. (k. 148), w który podkreślił między innymi, że zarówno K. G. jak i (...) Fundacja (...) mają znaczny wkład w edukację filmową w Polsce. To w kontekście wcześniejszych uwag potwierdza cel wykorzystania zdjęcia A. W..

Niepodanie autorstwa powódki przy zdjęciu nie eliminuje w niniejszej sprawie możliwości zastosowania art. 29 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Trzeba bowiem mieć na uwadze, że możliwość podania twórcy i źródła zachodzi wówczas gdy sam twórca opatrzył swój utwór podpisem lub w inny, nie budzący wątpliwości sposób oznaczył swe autorstwo. Powódka darując zdjęcie K. G. nie opatrzyła go podpisem bo za taki nie może być uznana dedykacja, której powódka nawet nie pamięta. Dedykacja nie jest ponadto równoznaczna z oznaczeniem autorstwa zwłaszcza, że dedykację można złożyć na dowolnej kartce czy przypadkowym zdjęciu.

Do rozpatrywanych tu aspektów zastosowania w.w. przepisu wskazać należy na dodatkową okoliczność przemawiającą za trafnością zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie zgoda powódki na wykorzystanie jej dzieła w ramach działalności strony pozwanej. Do tego zwrócić należy uwagę na brak po stronie powódki prawa do dysponowania wizerunkiem reżysera A. W..

Na marginesie jedynie zauważyć należy, że nawet gdyby przyjąć, że brak było podstaw do zastosowania art. 29 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych to i tak brak było podstaw do uwzględnienia powództwa bowiem powódka mimo ciążącego na niej obowiązku nie wykazania okoliczności, z których wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Nie udowodniła by przedmiotowe zdjęcie było poddane zmianom oraz wysokości stosownego w rozumieniu art. 79 cyt. ustawy wynagrodzenia. W tym względzie przedstawione dowody w postaci umów były bezprzedmiotowe, o czym mowa była wcześniej, a nadto nie dotyczyły zdjęcia będącego podstawą żądania zgłoszonego w niniejszej sprawie.

Skoro w sprawie zastosowanie znalazł art. 29 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 listopada 2015 r. to nie może być mowy o naruszeniu art. 78 ust. 1 czy też art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b bowiem nie ma podstaw do zasądzenia roszczeń wynikających z tych przepisów.

Mając powyższe na uwadze orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c. a o kosztach zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c.. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego ustalono w oparciu o § 2 pkt 5 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800).

SSA Anna Kowacz – Braun SSA Jan Kremer SSA Robert Jurga